

13.05.2024

POL-2024-62779

Eduskunnan hallintovaliokunnalle

Eduskunnan hallintovaliokunnan lausuntopyyntö 24.4.2024, asia HE 27/2024 vp

Eduskunnan hallintovaliokunta on pyytänyt keskusrikospoliisilta lausuntoa hallituksen esityksestä eduskunnalle laiksi kansalaisuuslain muuttamisesta.

1. Lausuttavana oleva asia

Esityksen mukaan kansalaistamiseen edellytettävä asumisaika nostettaisiin viidestä kahdeksaan vuoteen. Jatkossa asumisajaksi hyväksyttäisiin vain oleskeluluulla tapahtunut oleskelu. Asumisaikaan hyväksyttävien ulkomaanpäivien määrää vähennettäisiin. Laista poistettaisiin kansainvälistä suojelua saavan asumisaikaa koskeva poikkeus. Kansalaisuudettoman, Suomen kansalaisen puolison, kielitaitoedellytyksen täyttävän hakijan ja 15 vuotta täyttäneen lapsen osalta asumisaikaa nostettaisiin yhdellä vuodella viiteen vuoteen. Lisäksi asumisaikaa nostettaisiin yhdellä vuodella kolmeen vuoteen tilanteissa, joissa asumisajasta poiketaan erittäin painavista syistä. Lakiin lisättäisiin erillinen poikkeusperuste Suomen edustuston työntekijän puolisolle, jolta edellytettäisiin kahden vuoden asumisaikaa. Lisäksi lakiin lisättäisiin uusi lakisääteinen enimmäiskäsittelyaika, joka edistäisi kansainvälistä suojelua saavien ja kansalaisuudettomien henkilöiden kansalaisuus-hakemusten kiireellistä käsittelyä.

Esityksen tavoitteena on uudistaa kansalaisuuslakia hallitusohjelman mukaisesti tiukentamalla kansalaistamisen edellytyksiä. Tämä esitys sisältää ehdotukset asumisaikaa koskevien toimien toteuttamiseksi. Tarkoituksena on korostaa onnistunutta kotoutumista kansalaisuuden saamisen edellytyksenä ja mahdollistaa turvallisuuskäytökohtien huomioiminen entistä paremmin.

Keskusrikospoliisi lausuu asiassa seuraavaa.

2. Esityksen tavoitteista

Keskusrikospoliisi pitää hallituksen esityksen tavoitetta turvallisuusviranomaisten toiminnan edellytysten vahvistamisesta tarpeellisenä. Keskusrikospoliisi katsoo, että tavoite kannustaa kotoutumiseen erityisesti vahvistamalla kielitaidon opiskelun motivaatiota voi välillisesti tukea myös sisäistä turvallisuutta ja ehkäistä syrjäytymistä.

3. Keskusrikospoliisin rooli

Kansalaisuuslain 46 §:n 2 momentin mukaan kansalaisuushakemuksesta voidaan pyytää lausunto muun muassa keskusrikospoliisilta.

Poliisin tehtävä on oikeus- ja yhteiskuntajärjestyksen turvaaminen, kansallisen turvallisuuden suojaaminen, yleisen järjestyksen ja turvallisuuden ylläpitäminen sekä rikosten ennalta estäminen, paljastaminen, selvittäminen ja syyteharkintaan saattaminen. Keskusrikospoliisin erityiseksi tehtäväksi on säädetty muun muassa torjua kansainvälistä, järjestäytynyttä, ammatti- maista, taloudellista ja muuta vakavaa rikollisuutta.

Keskusrikospoliisin näkemyksen mukaan kansalaisuusharkinnassa uhkien torjunnan keskeinen painoarvo on olennaista säilyttää myöntämisharkinnassa jälkivalvonnan sijaan. Myöntämistä edeltävän arvion merkitys korostuu keskusrikospoliisin näkökulmasta myös sen vuoksi, koska myönnetyn kansalaisuuden voi tällä hetkellä menettää ainoastaan ja rajoituksin Suomen elintärkeitä etuja vastaan kohdistuneesta rikoksesta (maanpetos-, valtiopetos- tai terrorismirikokseen syyllistyminen).

Keskusrikospoliisi toteaa, että ehdotus asumisajan pidentämisestä saattaa mahdollistaa sen, että henkilöstä on nykyistä todennäköisemmin tiedossa sisäisen turvallisuuden kannalta merkityksellisiä tietoja. Suomessa tosiasiallisesti vietetty aika tulee korostumaan ja myös tämä vahvistaa viranomaisten tosiasiallisia edellytyksiä arvioida henkilön toimintaa. Näiltä osin esitys edistää turvallisuusviranomaisten toimintaedellytyksiä.

Keskusrikospoliisi arvioi, että esitetyt muutokset voivat vahvistaa sisäistä turvallisuutta sekä myös vahvistaa keskusrikospoliisin lausuntotoiminnan edellytyksiä.

3.1. Käsittelyaika

Keskusrikospoliisi kannattaa kansalaisuushakemuksen käsittelyyn säädettyä esitettävää enimmäiskäsittelyaikaa, joka on mahdollista keskeyttää tai pidentää keskusrikospoliisin kansalaisuushakemuksen tehtävän lausunnon ajaksi. Tämä mahdollistaa tapauskohtaisen joustavuuden riittävien lisäselvitysten hankkimiseksi. Keskusrikospoliisi toteaa, että vaikka lausunto pyritään antamaan viipymättä, edellyttävät esimerkiksi laajat tietoverailut ja lisätiedonhankinta tarpeen mukaista tapauskohtaista harkintaa.

4. Resurssit

Keskusrikospoliisi pitää tällä hetkellä säädettyä kansalaisuushakemuksen käsittelyn omakustannusperiaatetta hyvänä. Kansalaisuushakemusten käsittely edellyttää ja muutokset lisäävät keskusrikospoliisin työmäärää, joka muodostuu muun muassa hakijan tietojen vertailusta, lisätiedonhankin-

nasta ja harkinnan tekevän viranomaisen tukemisesta. Kun hakemusmaksuilla on pyrkimys kattaa hakemusten käsittelystä aiheutuvat kustannukset, esitetään tämä huomioitavaksi myös keskusrikospoliisin osalta.

Keskusrikospoliisin päällikö
Poliisineuvos

Robin Lardot

Rikosylitarkastaja

Ari Lahti

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu asianhallintajärjestelmässä. Poliisi 13.05.2024 klo 10:32. Allekirjoituksen oikeellisuuden voi todentaa kirjaimosta.

Jakelu

Eduskunnan hallintovaliokunta, HaV@eduskunta.fi

Tiedoksi

Poliisihallitus